

Op bezoek bij ... tapis plein

Bladwijzer: Tapis plein behoorde tot de eerste lichting organisaties die als landelijk expertisecentrum werd erkend in 2009. Maar hoe zijn jullie eigenlijk ontstaan?

Tapis plein: 'We zijn grotendeels ontstaan dankzij de onvoorwaardelijke inzet van enthousiaste jonge mensen gebeten door de erfgoedmicrobe. We vonden elkaar in een Brugse jongerenbeweging rond Open Monumentendag sinds 1992. Het kernteam bestaat nog steeds uit dit groepje vrienden.'

'In 2002 waagden we met enkelen uit de groep de sprong naar het professionele erfgoedlandschap en in 2003 gingen we van start als projecthuis. Sindsdien bouwden we een rijke expertise en sterke reputatie uit op vlak van erfgoedparticipatie, publiekswerking en educatie.'

Bladwijzer: Hoe zijn jullie toen bij de naam 'tapis plein' terechtgekomen, toch geen voor de hand liggende keuze?

Tapis plein: 'In een creatieve brainstorm kozen we uiteindelijk voor 'tapis plein' als een knipoog naar het dialectwoord 'tapis plain', maar dan met 'plein'. Hiermee verwijzen we naar de publieke ruimte, het publiek en ontmoetingen buiten de muren van de erfgoedhuizen, hét werkterrein van tapis plein. We wilden erfgoed tot bij de mensen brengen, het plein op kan je zeggen. En dan kom je tot een naam met een knipoog, symbolisch voor de atypische, speelse en laagdrempelige omgang met erfgoed waar we voor staan.'

Feestopname in januari 2014 van de viering 10 jaar tapis plein. De werking bestaat uit twee grote delen: de Vlaamse expertisewerking rond erfgoedparticipatie met een focus op immaterieel erfgoed en de website www.immaterieelerfgoed.be enerzijds en de werking Handmade in Brugge anderzijds

De campagne 'Fier op wat ik doe' (2015) wil de veelzijdigheid aan immaterieel erfgoed in de kijker te zetten.

Bladwijzer: Met de erkenningen als expertisecentrum in 2009 en 2012 werd jullie werking verder gespecificeerd. Kan je daar wat meer over vertellen?

Tapis plein: 'In 2009 werden we structureel erkend door de Vlaamse Gemeenschap als 'Expertisecentrum voor actieve cultureel-erfgoedparticipatie'. Participatie gaat over 'de toegang naar het deelnemen' en het 'deelhebben' aan ons cultureel erfgoed. Het is daarmee ook de hefboom tot maatschappelijke verbreding en actualisering van ons erfgoed.'

'In de huidige beleidsperiode sinds 2012 focust onze werking zich op Immaterieel Cultureel Erfgoed (ICE). Immaterieel erfgoed zijn de niet-tastbare gewoontes of gebruiken, kennis en praktijken van vroeger die we nu nog doen én die we willen doorgeven aan volgende generaties. Denk bijvoorbeeld aan tradities als het vieren van carnaval, circus, alle gewoontes rond Nieuwjaar vieren, ... maar evengoed aan ambachten als kantklossen, houtbewerking of de kennis van een molenaar.'

'We willen het jonge immaterieel cultureel erfgoedbeleid en -netwerk in Vlaanderen mee ontwikkelen, ondersteunen en stimuleren. Dit immaterieel erfgoed strekt zich uit over vijf domeinen: (1) oraal erfgoed, (2) podiumkunsten en muziek, (3) sociale gewoonte en gebruiken, (4) gebruiken in verband met de natuur en (5) ambachten.'

'Doorheen deze vijf domeinen gaan we op zoek naar interessante methodes, boeiende praktijkvoorbeelden en versterkende verbindingen om die dan weer te delen met gemeenschappen in en buiten Vlaanderen. Daarnaast modereren we ook de website www.immaterieelerfgoed.be.'

Bladwijzer: Wat is momenteel jullie belangrijkste doelgroep?

Tapis plein: 'Aangezien tapis plein in deze periode de ontwikkeling van het Vlaamse beleid rond immaterieel erfgoed en het netwerk daarrond ondersteunt, functioneren we zowat als een spil in dat groeiende netwerk. Onze eerste doelgroep is nu dus de erfgoedsector die we helpen in het uitbouwen van de werking en dienstverlening rond immaterieel erfgoed.'

Showroom Zeebrugge (2007)

Bladwijzer: Waarvoor kunnen de mensen bij jullie terecht en hoe delen jullie expertise?

Tapis plein: 'Uiteraard voor onze expertise rond dit immaterieel erfgoed! We zijn een wegwijzer rond ICE in Vlaanderen en zitten als ngo ook in een internationaal netwerk. Wie dus een vraag heeft over ICE, maar niet weet waar hij of zij terecht kan, kan bij ons aankloppen en dan helpen we je verder.'

'Het delen van onze expertise gebeurt via studiedagen, publicaties, vormingen, enzovoort. Ook zetten we in op het ontwikkelen van handige tools, klaar voor gebruik: handleidingen, tips, praktijkvoorbeelden en publicaties: deze vind je op onze website. Tools specifiek rond ICE delen we ook via immaterieelerfgoed.be.'

Expositie UN-TOUCHABLE (2006 - 2008)

‘Daarnaast kunnen organisaties bij ons ook terecht voor advies bij het uitdenken van een project, waarbij we dan onze bagage rond ICE en erfgoedparticipatie delen. Dit doen we telefonisch, via mail of via de zogenaamde vragenuurtjes waarbij we met twee collega’s 1,5 uur meedenken op maat.’

Bladwijzer: Komen jullie vaak in contact met heemkundige kringen?

Tapis plein: ‘Heemkundige kringen zijn niet onze hoofddoelgroep, maar via projecten en samenwerkingen met andere organisaties komen we soms met hen in contact. Ze spelen lokaal vaak een heel belangrijke rol in de zorg voor het immaterieel erfgoed. Niet alleen in het documenteren ervan, maar soms zijn ze zelf de stuwende krachten achter lokale tradities en feesten.’

‘Samen met Heemkunde Vlaanderen zoeken we verder uit welke rol heemkundige kringen in dit proces spelen, kunnen spelen en hoe we ze daarin kunnen ondersteunen. We zijn daarbij niet het aanspreekpunt, maar de inhoudelijke partner van Heemkunde Vlaanderen. Met vragen rond immaterieelerfgoed.be kunnen heemkundige kringen wel rechtstreeks bij ons terecht.’

Project ‘Nooit Genoeg, over verzamelen en verzamelaars’ (2007-2008) © Jelle Vermeersch

Bladwijzer: In 2014 vierden jullie je tiende verjaardag met verschillende acties. Wat waren voor jullie de hoogtepunten van de afgelopen tien jaar?

Tapis plein: ‘Tot de hoogtepunten horen ongetwijfeld de meest uiteenlopende ervaringen die we op ons traject beleven: als burgerinitiatief, een beetje atypisch in de erfgoedsector, leggen we op ons parcours eigen accenten die we zinvol en belangrijk vinden. Dat evolueerde zo uit héél concrete en eigenzinnige stads- en buurtprojecten rond erfgoed in de eerste jaren, een tijd die we een heel warm hart toedragen en waar we zonder centen maar

met heel veel engagement en ideeën experimenteerden rond erfgoed en participatie.’

‘Later startten we enkele grote innovatieve erfgoedacties en -projecten op die heel Vlaanderen rondreisden met tentoonstellingen, boekpublicatie, workshops enzovoort: zoals UN-TOUCHABLE over de startende UNESCO Conventie van 2003, of ‘Vlaanderen Verzamelt’/ ‘Nooit Genoeg’ over het intrigerende fenomeen van de verzamelpassie bij vele mensen hier in Vlaanderen.’

Tapis plein won de Vlaamse cultuurprijs voor cultureel erfgoed in 2011

‘In 2011 ontvingen we de Vlaamse Cultuurprijs voor Cultureel Erfgoed voor onze aanpak en inzet rond erfgoed en participatie, ook dat is zondermeer een mijlpaal op onze weg. En de keuze om sinds 2012 voluit aan de kar van immaterieel erfgoed te trekken, zowel voor het Vlaamse veld als ook internationaal.

Bladwijzer: Wat staat er in 2015 nog bij jullie op het programma?

Tapis plein: ‘In 2015 is het alle hens aan dek om breder te sensibiliseren en de veelzijdigheid aan immaterieel erfgoed in Vlaanderen meer in beeld te brengen. Daarvoor zetten we de campagne ‘FIER!’ op waarmee we iedereen oproepen die fier is op wat hij/zij aan immaterieel erfgoed kent of doet, om dat stukje immaterieel erfgoed dan ook zelf aan te melden en in beeld te brengen op www.immaterieelerfgoed.be.’

‘Daarnaast willen we ook bekijken hoe musea en archieven, landelijk en lokaal, nu al meewerken aan de toekomst van immaterieel erfgoed. Om dan te bekijken of we de blikken nog meer kunnen open trekken over hoe ze gemeenschappen kunnen ondersteunen en samenwerken. Dit zal uitmonden in studiedagen, lezingen, workshops, overlegmomenten ... Werk genoeg voor de boeg dus.’

Rob Bartholomees
Consulent Heemkunde Vlaanderen

